

Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2004

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2004/05:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2004 och Redogörelse till riksdagen 2004/05:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling samt en motion som väckts med anledning av skrivelsen och två motioner från den allmänna motionstiden hösten 2002 respektive 2003.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna och lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Motionerna.....	5
Utskottets överväganden.....	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Skrivelse 2004/05:82.....	10
Följdmotion med anledning av skr. 2004/05:82.....	10
Redogörelse 2004/05:OSSE1.....	10
Motion från allmänna motionstiden hösten 2002.....	10
Motion från allmänna motionstiden hösten 2003.....	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Sveriges samarbete med OSSE**
Riksdagen avslår motion 2002/03:U212 yrkande 14.
2. **OSSE och genomförandet av resolution 1325**
Riksdagen avslår motion 2004/05:U13.
3. **OSSE och antisemitism**
Riksdagen avslår motion 2003/04:U235 yrkande 1.
4. **Regeringens skrivelse 2004/05:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2004**
Riksdagen lägger skrivelse 2004/05:82 till handlingarna.
5. **Redogörelse 2004/05:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling**
Riksdagen lägger redogörelse 2004/05:OSSE1 till handlingarna.

Stockholm den 26 april 2005

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Berndt Ekholm (s), Cecilia Wigström (fp), Holger Gustafsson (kd), Kaj Nordquist (s), Birgitta Ohlsson (fp), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta Hedström (mp), Anita Johansson (s), Sermin Özürküt (v) och Tommy Waidelich (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2004/05:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2004 och Redogörelse till riksdagen 2004/05:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling samt en motion som väckts med anledning av skrivelsen och två motioner från den allmänna motionstiden hösten 2002 respektive 2003.

Inom ramen för ärendets beredning ägde en föredragning rum inför utskottet av chefen för OSSE:s mission i Kroatien. Ledamöterna i riksdagens OSSE-delegation bereddes tillfälle att delta i denna föredragning.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2004. Inledningsvis redogörs för OSSE:s bakgrund, organisation och arbete. Det sägs bl.a. att OSSE:s flexibla och kostnadseffektiva organisation gör snabba förebyggande insatser möjliga, ofta i nära samarbete med andra internationella organ. Det konstateras även att Sverige arbetar för att stärka EU som aktör i OSSE och för att främja samarbetet mellan EU och OSSE. Sverige verkar också för att främja samarbetet mellan OSSE och FN.

OSSE:s årliga utrikesministermöte ägde rum i Sofia 6–7 december 2004. Ministrarna lyckades inte enas om en gemensam politisk deklaration eller en deklaration om den politiska situationen i Ukraina. I skrivelsen redovisas dock ett antal beslut som fattades och som har betydelse för OSSE och deltagarstaterna. Bland annat tillsattes en ”panel av eminenta personer” som ska studera reformfrågor. Ministermötet antog också ett beslut om barns särskilda behov av hjälp och skydd då de fallit offer för människohandel. Vidare bekräftades Permanenta rådets beslut att anta en handlingsplan om jämställdhet. Dessutom fattades beslut om tolerans och icke-diskriminering samt tre beslut om åtgärder för att bekämpa terrorism.

Arbetet med den konventionella rustningskontrollen fortskred under året på flera plan. Bland annat ägnades mycket arbete i det s.k. säkerhetsforumet åt implementeringen av OSSE:s lätta vapendokument. Högkommissarien för frågor om nationella minoriteter (HCNM) besökte under 2004 ett antal länder för att följa och påverka i olika minoritetsfrågor. Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) genomförde under 2004 ett stort antal valövervakningsinsatser. Tre uppmärksammade OSSE-konferenser på temat intolerans och diskriminering hölls också. Medierепresentanten (RFoM) arbetade under 2004 framför allt med avkriminali-

seringen av ärekränkingsärenden. Sverige bidrog inom ramen för verksamheten inom Kontoret för samordnandet av OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet (OCEEA) under år 2004 till två projekt som rör hållbart gemensamt utnyttjande av floder. Enligt skrivelsen utvecklades OSSE:s polisverksamhet under 2004 och ytterligare projekt inleddes i Centralasien och södra Kaukasien.

I skrivelsen redogörs för OSSE:s fältverksamhet på västra Balkan, i Centralasien, södra Kaukasien, Moldavien, Ryssland/Tjetjenien, Ukraina och Vitryssland. OSSE har på västra Balkan fältmissioner i Albanien, Bosnien och Hercegovina, Serbien och Montenegro inklusive Kosovo, Kroatien samt Makedonien. Sverige ställer tjänstemän och poliser till förfogande vid flera av missionerna på västra Balkan.

OSSE har en väl etablerad fältnärvaro i de fem centralasiatiska länderna och aktiviteterna har ökat i omfång på senare år. OSSE:s verksamhet i andra länder beskrivs också i skrivelsen, bl.a. ODIHR:s valinsats vid presidentvalet i Ukraina som är organisationens största någonsin.

Av skrivelsen framgår att 78 % av OSSE:s budget år 2004 gick till fältverksamheten. Sveriges sammanlagda bidrag till OSSE:s verksamhet var i storleksordningen 98 miljoner kronor.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

Riksdagens delegation vid OSSE:s parlamentariska församling redogör i Redogörelse 2004/05:OSSE1 för verksamheten inom den parlamentariska församlingen under år 2004. Frågor som diskuterades under året var bl.a. reformering av OSSE, säkerhet och terrorism. Den parlamentariska församlingen har i resolutioner uttalat sig om bl.a. Ukraina, Mellanöstern, Kosovo och Sydossetien.

I redogörelsen berättas att Edinburghdeklarationen fokuserar framför allt på människohandel och minoriteter. Dessutom upprepas krav på mer jämställdhet och bättre genusbalans inom OSSE. Församlingen antog en resolution om kampen mot rasism, antisemitism och främlingsfientlighet. Den särskilda representanten för genusfrågor Tone Tingsgård fick förnyat mandat. Hon presenterade även en rapport om OSSE:s genusbalans 2004 (Gender Plan for Future Actions within the OSCE Parliamentary Assembly).

I redogörelsen beskrivs också församlingens bidrag till parlamentarisk diplomati, valövervakning och samarbete med andra organisationer och närområden.

Motionerna

I motion 2002/03:U212 (c) yrkande 14 anføres att Sverige bör upprätthålla och utveckla sitt samarbete med OSSE.

I motion 2004/05:U13 (*mp*) anförs att det är positivt att jämställdhet behandlas i regeringens skrivelse. Motionären menar dock att det saknas tydliga hänvisningar till FN:s säkerhetsråds resolution 1325. Regeringen bör därför kraftfullt verka för en tydligare implementering av resolutionen även i OSSE:s verksamhet.

I motion 2003/04:U235 (*kd*) yrkande 1 anförs att Sverige genom OSSE särskilt ska arbeta för att omnämna antisemitism i organisationens resolutioner mot diskriminering och i övriga skrivningar om rasism.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) genom sin vida medlemskrets och sin flexibla struktur är en effektiv och viktig organisation i det internationella säkerhetssamarbetet. OSSE:s omfattande och mångsidiga fältverksamhet speglar organisationens brett definierade syn på säkerhet. Organisationen åtnjuter stor legitimitet, och dess säkerhetsfrämjande verksamhet har på ett väsentligt sätt bidragit till demokratisering, säkerhet och stabilitet.

Den parlamentariska församlingen är fristående i förhållande till OSSE:s övriga institutioner, men församlingens talman deltar regelbundet i OSSE-trojkans möten och ministermöten. Arbetet med valövervakning är en betydelsefull del av uppföljningen av demokratiutvecklingen i medlemsländerna. Utskottet fäster också vikt vid den dialog som pågår om hur samarbetet mellan församlingen och övriga institutioner kan stärkas.

I motion *2002/03:U212 (c) yrkande 14* anförs att Sverige bör upprätthålla och utveckla sitt samarbete med OSSE.

Sverige stöder OSSE:s omfattande fältverksamhet och den konfliktförebyggande verksamhet som bedrivs av högkommissarien för frågor om nationella minoriteter och OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter. Sverige fäster också stor vikt vid polissamarbetet inom OSSE. Det stabila systemet av konventionella rustningskontrollavtal inom OSSE-området är unikt och av grundläggande betydelse för säkerheten och stabiliteten i Europa. Sverige arbetar aktivt för att förbättra tillämpningen av samtliga dessa avtal inom hela OSSE-området. Särskilda ansträngningar görs för att bidra till genomförandet av uppförandekoden och lätta vapendokumentet, som båda har en tydlig konfliktförebyggande funktion.

OSSE har, enligt utskottets mening, stort värde som regional organisation med bred medlemskrets och en bred syn på säkerhet. Även efter Nato- och EU-utvidgningar förblir OSSE en viktig säkerhetspolitisk organisation med sitt fokus på praktiskt demokrati- och institutionsbyggande. OSSE:s flexibilitet är en av organisationens stora fördelar. Organisationen kan snabbt reagera på nya utmaningar. Efter terroristdåden i USA den 11 september 2001 blev kampen mot terrorismen en av OSSE:s prioriterade uppgifter. OSSE har också en fördel genom sitt breda säkerhetsbegrepp och omfattande fältnärvaro. Från bl.a. svensk sida har betonats att OSSE har en viktig roll att spela för att säkerställa att mänskliga rättigheter och rättsstatens principer respekteras i kampen mot terrorism. Eftersom gränsöverskridande organiserad brottslighet, t.ex. människohandel och illegal handel med narkotika och vapen, har en destabiliserande effekt arbetar OSSE även med gränsfrågor.

Sverige verkar för att stärka EU som aktör i OSSE och främja samarbetet mellan EU och OSSE. EU:s medlemsländer samordnar sitt agerande inom OSSE, vilket innebär att unionen har fått ett tydligt genomslag i organisationen. Under hösten 2003 antog EU:s utrikesministrar riktlinjer för samarbetet mellan EU och OSSE inom områdena konfliktförebyggande, krishantering och återuppbyggnadsarbetet efter en konflikt. Arbetet med att utforma dessa riktlinjer påbörjades under det svenska ordförandeskapet i EU. OSSE är en organisation som kontinuerligt har anpassat sig till förändringar i omvärlden. Utskottet konstaterar sammantaget att Sverige kontinuerligt upprätthåller och utvecklar sitt samarbete med OSSE. Utskottet avstyrker därmed motion 2002/03:U212 (c) yrkande 14.

I motion 2004/05:U13 (mp) anförts att regeringen kraftfullt bör verka för en tydligare implementering av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 i OSSE:s verksamhet.

Utskottet konstaterar att en handlingsplan om jämställdhet bekräftades av utrikesministrarna i Sofia i december 2004. Ministerrådets beslut, liksom handlingsplanen, motiveras delvis av de mål om jämställdhet som presenteras i resolution 1325. Sverige har mycket aktivt deltagit i framförhandlandet av OSSE:s nya handlingsplan för jämställdhet, och rekommendationerna i OSSE:s jämställdhetsplan om inrättandet av en ombudsmannainstitution i deltagarstaterna är delvis resultatet av svenska ansträngningar. Sverige presenterar också ofta kvinnliga kandidater till poster på olika nivåer i OSSE-systemet och till valobservatörsmissioner.

Regeringen avser, enligt vad utskottet erfarit, att ordna ett seminarium under 2005 om kvinnors roll i konfliktförebyggande och krishantering. Detta seminarium är ett direkt svenskt bidrag till genomförandet av resolution 1325 inom OSSE.

Den parlamentariska församlingen antog under året en handlingsplan för jämställdhet inom OSSE (Gender Plan for Future Actions within the OSCE Parliamentary Assembly). Handlingsplanen bygger vidare på den rapport om OSSE:s genusbalans som presenterades för församlingen i juli 2004. Enligt rapporten har framstegen med att integrera genusaspekter inom OSSE:s medlemsländer och institutioner varit mycket begränsade. Handlingsplanen antogs enhälligt av församlingen och ställer bl.a. krav på ett ökat antal kvinnor i de nationella delegationerna. Dessutom ska genusperspektivet tydliggöras i församlingens resolutioner, rapporter och andra officiella dokument.

Utskottet konstaterar sammantaget att det inom OSSE för närvarande pågår ett viktigt arbete med att förbättra jämställdheten. Sverige driver aktivt jämställdhets- och genusfrågor i OSSE, liksom i andra internationella forum.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2004/05:U13 (mp).

I motion 2003/04:U235 (kd) yrkande 1 anförts att Sverige genom OSSE särskilt ska arbeta för att omnämna antisemitism i organisationens resolutioner mot diskriminering och i övriga skrivningar om rasism.

Utskottet konstaterar att OSSE fortlöpande arbetar mot intolerans och diskriminering. Detta gäller inte minst antisemitism. OSSE har under 2003 och 2004 anordnat två konferenser om antisemitism. En ytterligare konferens i ämnet planeras att hållas i Cordoba i Spanien under juni 2005. De uttalanden som gjorts från tidigare konferenser har markerat ett djupt engagemang mot antisemitism hos deltagarstaterna och hos OSSE som organisation.

Utrikesministrarna fattade vid OSSE:s ministerrådsmöte i Sofia år 2004 beslut om att utnämna tre särskilda representanter för att bekämpa dels antisemitism, dels islamofobi, dels andra former av intolerans inklusive diskriminering av kristna.

OSSE:s parlamentariska församling konstaterar att ökande tendens till rasism, antisemitism och främlingsfientlighet utöver lagstiftning även kräver samarbete och samordning mellan medlemsstaterna. Församlingen har tidigare uttalat att ökningen av det antisemitiska våldet utgör ett hot mot fred, pluralism, mänskliga rättigheter och demokrati samt uppmanat OSSE-ländernas parlamentariker att åta sig ledningen i kampen mot antisemitism. Parlamentarikerförsamlingen föreslår att medlemsländerna skapar lämpliga institutioner för att samordna och fullfölja sina åtaganden i kampen mot rasism, antisemitism och främlingsfientlighet.

Utskottet konstaterar att OSSE bedriver ett ambitiöst arbete mot antisemitism och att organisationen i sina skrivningar om tolerans och icke-diskriminering regelbundet lyfter fram vikten av att antisemitism bekämpas.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion *2003/04:U235 (kd) yrkande 1*.

Utskottet föreslår att såväl skrivelsen som redogörelsen läggs till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2004/05:82

Regeringens skrivelse 2004/05:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2004.

Följdmotion med anledning av skr. 2004/05:82

2004/05:U13 av Lotta Hedström (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om säkerhetsrådets resolution 1325.

Redogörelse 2004/05:OSSE1

Redogörelse 2004/05:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:U212 av Maud Olofsson m.fl. (c):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör upprätthålla och utveckla sitt samarbete med OSSE.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:U235 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige genom OSSE särskilt skall arbeta för att omnämna antisemitism i organisationens resolutioner mot diskriminering och i övriga skrivningar om rasism.